

Aleg. 178

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie założenia szkoły dla gospodyń wiejskich.

Wysoki Sejmie!

Potrzeba założenia szkoły dla gospodyń wiejskich, jest głęboko odczuta w społeczeństwie naszym. Ogółem jest przekonanie, że w trudnych warunkach, w jakich znajduje się gospodarstwo wiejskie troskliwie a umiejętnie pielęgnowanie gałęzi ubocznych, wchodzących w zakres zajęcia kobiecego — zdolne jest przynieść wielką ulgę i podnieść niepomierne resztę gospodarstwa ciągnącego dochód prawie wyłącznie z roli.

Toż sprawa ta na podstawie petycji, jakie wpływały od szeregu lat do Sejmu i sprawozdań komisji gospodarstwa krajowego była w Sejmie niejednokrotnie omawiana. Trudność leżała w wyszukaniu miejscowości odpowiedniej dla szkoły jak też w decyzji co do typu mającego służyć za wzór dla jej organizacji.

Otwartą była dotąd kwestya, czyli szkołę założyć należałoby przy klasztorze Sióstr Felicjanek w Iwoniczu, w Drohowyżu lub też przy której ze szkół niższych rolniczych w kraju istniejących. Co się tyczy typu szkoły, to komisya gospodarstwa krajowego podziela zupełnie zapatrywanie Wydziału krajowego, iż błędem byłoby szukać wzoru w licznych szkołach dla gospodyń wiejskich w innych krajach założonych.

Wzór taki nie odpowiadałby ani poziomowi oświaty, ani potrzebom, ani warunkom naszym. Włościanka nasza, która odbędzie kursa w takiej szkole, w bardzo rzadkich wypadkach powróci do chaty wieśniaczej, gdzieby nie znalazła pola zastosowania wskazówek drogą nauki sobie przyswojonych, dążeniem jej raczej będzie polepszyć swój byt szukając umieszczenia przy gospodarstwach większych.

Otóż powszechna zgoda, iż przedewszystkiem należy stworzyć zakład, w którym z jednej strony zdołałyby się wykształcić obecnie tak poszukiwane klucznice, szafarki

i zarządczynię domów wiejskich, z drugiej zaś mógł się wyrobić ukwalifikowany personal nauczycielski, zdolny później wywierać w jakiegokolwiek formie wpływ dodatni na podniesienie poziomu gospodarstw kobiecych między włościanami.

Co się tyczy kierunku zakładu, to kierunek praktyczny uważa komisya gospodarstwa krajowego, za jedynie właściwy. Głównie drogą praktycznych zajęć, należy przysposobić uczennice do ich przyszłego zawodu. Ponieważ zawód ten wymaga obrotności, zamięłowania w porządku, akuratności i czystości a nadto pewnej samodzielności, przeto wśród naszych warunków, czas nauki musi być nieco dłuższy, nie powinienby jednak przekraczać dwóch lat.

Nauki teorytyczne należałoby zamknąć w szczupłych granicach — objęłyby one religię, język polski, rachunki, rachunkowość domową i higienę. Nauka gospodarstwa domowego w rozlicznych tegoż gałęziach, nauka hodowli zwierząt i ogrodnictwa powinnyby być udzielane głównie w sposób praktyczny i w drodze praktycznych zajęć. Jeśli i w powyższych działach może być mowa o nauce teorytycznej, to sądzi komisya gospodarstwa krajowego, iż należałoby przez nią rozumieć i nią objąć podniesienie względnie przypomnienie głównych zasad omawianych przy praktycznem zajęciu, zebranie do treści i uzasadnienie praktycznych sposobów i procederów.

Według obliczenia Wydziału krajowego, wyniosą koszta założenia zakładu w formie będącego, około 45000 zł., na co się składa: zakupno 6 morgów gruntu i inwentarza żywego i martwego, postawienie budynku szkolnego, mieszkalnego i budynków gospodarskich tudzież urządzenie wewnętrzne.

Komisya gospodarstwa krajowego mniema, iż koszta te są za wysokie jak na zakład, który byłby w naszym kraju nowością, a którego doniosłości praktycznej nie jesteśmy w możności już obecnie ocenić choćby dlatego, że będzie założony według typu odrębnego, mającego uwzględniać odrębne stosunki naszego kraju.

W związku z kwestyą kosztów stoi wybór miejscowości, w której miałyby być umieszczoną szkoła dla gospodyń wiejskich. Znajduje się bowiem w kraju dużo dworków i realności z budynkami gospodarskimi, które możnaby nabyć za stosunkowo niewielką kwotę, a któreby się dały nieznacznym kosztem zaadaptować do celu w formie będącego.

Jak z powyższego wynika, komisya gospodarstwa krajowego podziela w zupełności zasady i podstawy, na których Wydział krajowy uważa za stosowne oprzeć projektowaną szkołę dla gospodyń wiejskich.

Ze względów jednak materyalnych zarówno jak i pedagogicznych, które także należy mieć na oku, nie przesądza komisya o wyborze miejscowości odpowiedniej dla zakładów, pozostawiając tę okoliczność dalszym badaniom Wydziału krajowego i komisji dla spraw rolniczych.

Przedkładając powyższe sprawozdanie, komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie założenia szkoły dla gospodyń wiejskich.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z komisją dla spraw rolniczych, zastanowił się wyborem miejscowości najodpowiedniejszej do umieszczenia zakładów, zarządził w tej mierze badania i na tej podstawie przedłożył Sejmowi wniosek założenia szkoły dla gospodyń wiejskich wraz z projektem statutu organizacyjnego, tudzież obliczeniem kosztów założenia i utrzymania tejże.

III Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wyjednał u c. k. Rządu odpowiednią subwencję na cel powyższy.

Petycja zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Krakowie do L. 512 zostaje niniejszem sprawozdaniem załatwioną.

Lwów dnia 14. marca 1899.

Zastępca przewodniczącego :

Gorayski.

Sprawozdawca:

Krzysztofowicz.

